

Af
Kai Kjær-Hansen

Kronik

Jesu påskekomplot – israelsk filmstrid

Israel har sin Thorsen-affære. En jødisk filmatisering af jøden Hugh J. Schonfields bog »Påskekomplotet« har fået kirkerne i Nazareth – med opslutning af menigheder indenfor mange kirkesamfund – til at true med at lukke. Kai Kjær-Hansen, lærer ved Menighedsfakultetet i Århus og for tiden fungerende præst i Jerusalem, ridser striden op og tager afstand fra kirkernes trussel om at lukke, hvilket i øvrigt vil være et effektivt våben.

De ansvarlige ledere for de store kristne kirkesamfund i Nazareth har truet den israelske regering med at lukke dørene til deres respektive kirker og helligsteder for turister og pilgrimme. Denne trussel –

usædvanlig og drastisk som den er – danner højdepunktet i den lange række af protester, som det israelske religionsministerium har modtaget fra kristne kirker og enkeltpersoner siden marts måned. Bag Naza-

reth-protesten står præster og menigheder i den græsk-katolske, romersk-katolske, anglikanske, baptistiske, koptiske og græsk-ortodokse kirke.

Årsagerne til protesterne er filmatiseringen af Hugh J.

Schonfields Jesusbog, »The Passover Plot«. Bogen, som første gang blev publiceret i 1966, er kommet i mere end 20 store oplag. Filmoptagelserne er foregået i henholdsvis Jerusalem og omegnen af Tel Aviv i slutningen af sidste og begyndelsen af dette år. Personlig er Schonfield ikke tilfreds med filmen, og han har offentligt måttet distancere sig fra enkeltheder i den, da den ikke fremviser Jesu storhed, sådan som han har opfattet den.

Hovedtesen i bogen er, at Jesus selv har planlagt sin død indtil mindste detalje. Hans plan gik ud på at blive korsfæstet en fredag, således at han kunne være sikker på at blive taget ned af korset, inden sabbaten begyndte. Bistået af enkeltpersoner uden for den snævre disciplgruppe lykkedes Jesu komplot. På korset fik Jesus en drik med medikamenter i, hvilket bevirkede, at man troede, at han var død. Og Josef fra Arimatæa, som var blevet sat ind i planen, var ikke sen til at opfylde sin del, nemlig at få tilladelse hos Pilatus til at tage Jesu legeme ned af korset. Jesus overlevede så-

ledes sin korsfæstelse, hans trick med at spille død lykkedes; han overlevede også den næste dag i graven, og efter at vagtjeneren uden for graven var ophørt lørdag aften, kunne de medsammensvorne uden for den snævre disciplkreds hente Jesus. Jesus stod således op af graven; men bl.a. på grund af spydsticket i siden bukkede han snart under. Den snævre disciplgruppe samt kvinderne omkring Jesus, der ikke var sat ind i komplotet, kom på denne måde til overbevisningen om, at Jesus virkelig var opstået fra de døde og forvekslede den mand, som nogle af dem mødte på vej til Emmaus med Jesus, ligesom de gjorde med den mand, der senere mødte dem oppe ved Genesaret sø. Af Schonfield betragtes Jesus som en brilliant planlægger, som ud fra de gammeltestamentelige profetier om Messias havde planlagt alt for at fremme sine messianske mål, nemlig at oprette Gudsriget her på jorden. Dette begreb tolkes socialt-etisk.

At Schonfields billede af Jesu død og opstandelse svarer dårligt til de nytestamentlige beretninger og den kirke-

lige forkyndelse behøver ikke nærmere dokumentation. Dog skal det understreges, at mens de fleste vel vil betegne en sådan handlemåde fra Jesu side som bedragerisk svindel, betragter Schonfield Jesus som en eminent planlægger.

Selv om Schonfields Jesuportræt er krydret med nogle sensationelle forklaringer, indeholder hans hovedtese dog intet virkeligt epokegørende nyt i teologisk henseende. Billedet af Jesus, som vil forene alle mennesker til et broderskab og skabe fred på jorden, er set før. Ligeledes er det hørt før, at Jesus ikke var død, da han blev taget ned fra korset, om end man i den teologiske debat i dag plejer at kunne blive enige om, at det sikreste i Jesu historier er, at han døde på Golgata.

I modsætning til de hjemlige forfattere, der i de senere år har forsøgt at tegne et portræt af Jesus, befriet fra den såkaldte kirkelige overmaling, har Schonfield dog de videnskabelige papirer i orden. Men hvor forskellig hans bog end er fra f.eks. Erik Nørgårds »Partisanen Jesus« eller Wernströms »Kammerat Je-

sus« eller Thorsens Jesus-skikkelse, er der dog det fæles, at man i sine konklusioner går langt videre, end det nyttestamentlige materiale tillader.

Det virkelige interessante i den »israelske thorsenssag« er imidlertid ikke så meget bogens eller filmens indhold, men derimod måden, hvorpå forskellige kristne kirker har reageret.

Hvad der har været fælles for de forskellige kristne gruppers argumentation, er kendt fra den hjemlige Thorsens-debat. Filmen forhåner Jesus Kristus og sårer de kristne. Den er blasfemisk. Desuden er der en appel i dette tilfælde til den israelske regering om at vedblive med at beskytte de religiøse rettigheder og følelser hos de tre store religioners tilhængere, nemlig jødedommen, islam og kristendommen. Den specielle danske opfindelse – for nu ikke at sige undvigelsesmanøvre – at Thorsen har krænket de nyttestamentlige forfatteres ophavsret, har ikke fundet vejen herved.

Men herefter er der en ikke ubetydelig forskel mellem Nazarethkirkenes argumenta-

tion og så f.eks. den, som flere ledende kristne personligheder i Jerusalem har gjort sig til talsmand for. Jerusalem-præsterne har ikke som Nazareth-kirkerne truet med at lukke dørene for turister, men har peget på en langt mere alvorlig fare, nemlig at en bølge af antisemitisme skal følge i filmens kølvand. Denne frygt er desværre nok ikke helt uden grund.

Schonfield er nemlig jøde.

Frygten for antisemitisme burde naturligvis være ubegrundet, da en enkelt jødes opfattelse ikke kan tilskrives en hel nation, bortset fra at had aldrig kan blive den kristnes svar på andres karikatur af Jesus, uanset om der så skulle stå en hel nation bagved. Men så enkel er sagen næppe. I tidligere tider har der ikke skullet meget til, før antisemitisme florerede også i kristne kredse, således at historien kun alt for let kan gentage sig i dag.

I forbifarten kan det dog nævnes, at man fra kompetent hold i Israel klart har taget afstand fra Schonfields hypotese. Professor i Det nye Testamente ved det Hebraiske

Universitet i Jerusalem, David Flusser, har ligefrem betegnet bogens hypotese som »absurd«.

At mennesker, der for fleres vedkommende i et langt liv har kæmpet mod enhver form for antisemitisme – også den latente – med dyb bekymring har fulgt filmprojektet og protesteret imod det, er vel forståeligt. Ligeledes kan man forstå de traditionelle, men ikke desto mindre relevante kirkelige indvendinger. Sådanne kan, hvis de forstås ret, ikke bare afpares med, at Jesus nok skal klare sig – hvilket han naturligvis nok skal, så sandt han er den levende Herre – og heller ikke kan afpares med, at de kristne nok skal klare sig – hvilket de da nok skal, så sandt de er bundet til den levende Herre – da disse argumenter rigtigt forstået er fremsat for at komme dem til undsætning, som er svage og tvivlende, dvs. dem, der er dårligst stillede angående kendskabet til Jesus.

I en tid, hvor man er mere og mere indstillet på, at man skal komme de politisk undertrykte til hjælp og solidarise-

rer sig med samfundets tabere, kan man undre sig over, hvor overfladisk man i nogle kredse ser på spørgsmålet angående manipulation med ens medmennesker vedrørende oplysninger om Jesus.

Derimod synes det sraks vanskeligere at forstå Nazareth-kirkernes reaktion med truslen om at lukke kirkerne for turister og pilgrimme. Hvis der skal være en mening i at holde kirkerne åbne for turister, må der vel være for at gøre evangeliernes beretninger levende for mennesker. Dette vil man i givet fald afskære sig fra – og så frivilligt!

Det synes noget bagvendt, at kirken truer med at lukke. I andre lande er vel situationen den, at kirken kan frygte, at en totalitær statsmagt vil lukke kirkerne eller i det mindste kontrollere kirken på en måde, som kirken ikke kan være tilfreds med. Men i denne sag er tingene vendt på hovedet, vel sagtens fordi Nazarethkirkerne i denne »hellige« by har et pressionsmiddel af format at anvende over for den israelske regering.

Ganske vist er ikke alle inden for de politiske partier i

Israel begejstret for kristen mission, og en sådan er der jo mulighed for – eller fare for – hvor der findes kristne kirker. Men skønt enkelte parlamentsmedlemmer gerne så kristen mission over for jøder fuld-

stændig forbudt, er der næppe nogen, der kunne ønske eller forestille sig, at de kristne kirker skulle lukke. I givet fald ville det ramme en vigtig indtægtskilde fra turister, som man ikke har råd til at undvære.

Men det ville sandsynligvis også gå ud over landets prestige og den for landet nødvendige politiske støtte, hvilket man heller ikke har råd til at undvære.

Dette kan de kristne Naza-

reth-kirker naturligvis ikke være uvidende om. De har benyttet sig af nogle klare økonomiske og politiske våben for at vinde gehør for deres argumenter. Sagen, de kæmper for, er såmænd udmærket, midlerne derimod højst problematiske.

På langt sigt opnår kirken intet med trusler. Desuden har kirkens Herre aldrig sagt, at kirken kun skal være åben i de lande, hvor der ikke føres blasfemisk tale!

De kortsigtede resultater af Nazareth-kirkernes trusler er imidlertid ikke udeblevne. Som et resultat af protesterne har det israelske Filmdepartement ikke ydet hverken finansiel eller teknisk hjælp til filmprojektet. Da protesterne for alvor blev slagkraftige, var dog filmen næsten færdig optaget, således at intet kunne forandres på dette. Men Nazareth-kirkerne har gennem forhandling med de israelske myndigheder opnået, at filmen betragtes som et udenlandsk foretagende, selv om filmens forlag er skrevet af en jøde til lige med, at filmens instruktør er jøde. Filmen skal således til sin tid for den israelske cen-

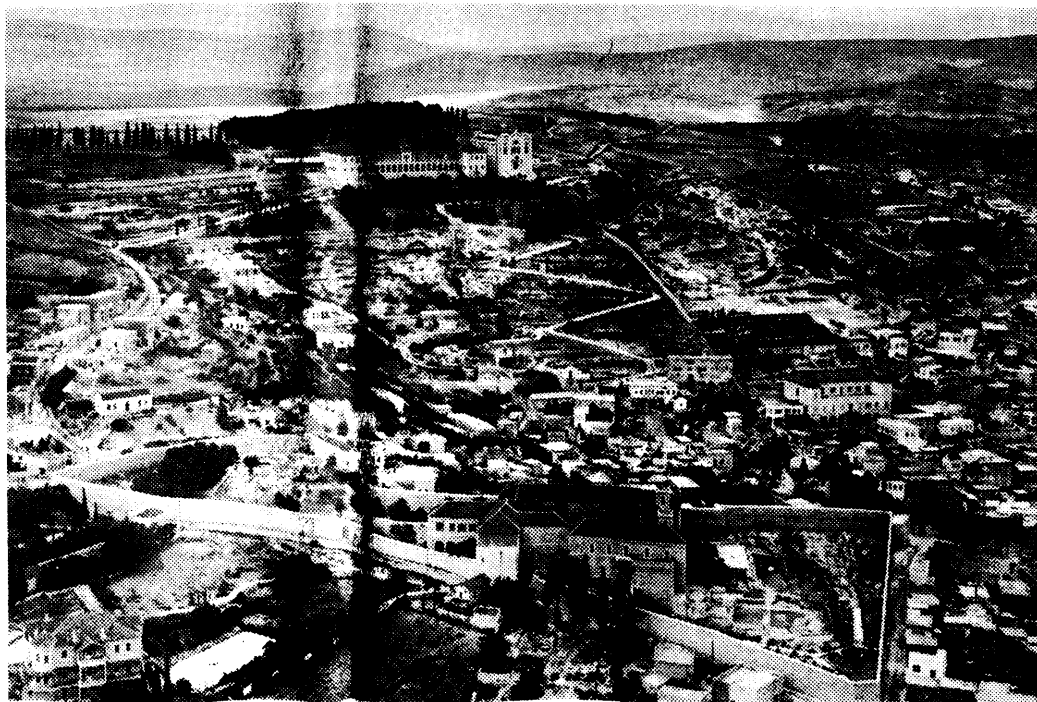
sur, inden den kan vises i landets biografer.

Så sent som i begyndelsen af juli måned har de kristne kirker i Nazareth gentaget truslen med fastholdelsen af dens indhold. I et åbent brev i Jerusalem Post siges det: »Vi føler os nødsaget til at gentage, at vi fastholder vores afgørelse om at lukke vore kirker for turister og besøgende, dersom vi føler, at der er en hældning i retning af at tillade, at filmen vises i dette land.«

Tiden vil vise, om truslen bliver hørt, således at filmen ikke bliver vist i Israel. Fra kristen side er der så vist ikke noget at beklage, hvis det ikke sker. Men tragisk er det nu alligevel, hvis det skulle vise sig, at det er truslen om lukning af kristne kirker, der bliver afgørende for sagens udfald.

En kirke, der truer med at lukke, synes ikke at have meget af lukke op for. Og en kirke, der truer med boykot, uanset af hvilke personer der måtte besøge den, er i bund og grund selv truet af sin egen teologi.

KAI KJÆR-HANSEN

Hvis kirkerne i Nazareth lukker, betyder det et hårdt slag for turisterhvervet. Der er da også nået et resultat af protesten mod filmen.